
розроблення та впровадження наукових рекомендацій з питань охорони навколишнього природного середовища, відтворення окремих видів флори та фауни, відновлення порушених екосистем, управління та ефективного використання природних ресурсів, організації та проведення моніторингу ландшафтного й біологічного різноманіття, а також займається відродженням місцевих традицій природокористування та проведення екологічної освітньо-виховної роботи серед громадськості.

Для нашого краю Національний природний парк «Північне Поділля» - це, насамперед, нащадок першого не лише в Україні, але й у Європі, природоохоронного резервату « Пам'ятка Пеняцька», а його комплекси – своєрідні природні музеї у поєднанні із ботанічними садами та зоологічними парками, які необхідно оберігати, якими треба цікавитися.

Самбура О. П., студент

Наук. керівник: викладач Каплун І.Г.

АНАЛІЗ ПОРУШЕНЬ ЕКОЛОГІЧНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТІ

З кожним роком все більшого значення набуває охорона ландшафтів, рослинного і тваринного світу, водних та земельних ресурсів, цінних природних територій та об'єктів, зростає їх роль для біосфери, кожної людини. В наш час особливе значення має спілкування з природою, тому збереження рідкісних, типових та мальовничих ландшафтів – необхідна умова сьогодення. Потрібно оберігати природу, і пам'ятати, що кожне порушення карається відповідним законом. Узгодження взаємодії суспільства з природою потребує спеціальних знань, в тому числі і по контролю за станом довкілля. Вони необхідні для того, щоб суспільство могло поліпшувати навколишнє природне середовище, не порушувати екологічне законодавство, зберігати єдність з природою, відтворювати природні території.

Державна екологічна інспекція України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра екології та природних ресурсів України. Екологічна інспекція

України входить до системи органів виконавчої влади та утворюється для забезпечення реалізації державної політики із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів.

Державна екологічна інспекція України у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, актами Президента України і Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства екології та природних ресурсів України, іншими актами законодавства України, дорученнями Президента України і Міністра, а також цим Положенням.

Державна екологічна інспекція у Тернопільській області є територіальним органом Державної екологічної інспекції України та їй підпорядковується. Голова Тернопільської обласної державної адміністрації координує діяльність Інспекції та сприяє їй у виконанні покладених на неї завдань. Інспекція у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, указами Президента України, постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, дорученнями Прем'єр-міністра України, наказами Міністерства екології та природних ресурсів України, дорученнями Міністра екології та природних ресурсів, його заступників, наказами Держекоінспекції, дорученнями Голови Держекоінспекції, актами обласної державної адміністрації, обласної ради, іншими актами законодавства України, а також цим Положенням. Основними завданнями Інспекції є реалізація повноважень Держекоінспекції у межах Тернопільської області.

Державні інспектори з охорони навколишнього природного середовища Тернопільської області наділяються відповідно до законодавства правом носіння форми встановленого зразка, правом носіння та зберігання вогнепальної зброї в порядку, визначеному законодавством. Інспекція утворюється, ліквідується, реорганізовується Кабінетом Міністрів України за поданням Міністра екології та природних ресурсів у порядку, передбаченому статтею 21 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади».

За результатами екологічної інспекції відомо, що було проведено 1326 перевірок дотримання вимог природоохоронного законодавства. Перевірено 506 об'єктів, 360 планово та 184 позапланово (38 з них повторно), складено 526 актів перевірок та 789 протоколів про адміністративні правопорушення. До адміністративної відповідальності притягнуто 644 особи. Сума накладених штрафів становить 172,300 тис. грн, стягнуто 166,216 тис. грн. Передано до правоохоронних органів 75 матеріалів, відкрито 18 кримінальних проваджень. Загальна сума розрахованих збитків становить 15132,137 тис. грн., у тому числі нанесених невстановленими особами на суму 12485,568 тис. грн. Пред'явлено 176 претензій та позовів на відшкодування збитків на суму 1842,444 тис. грн. Стягнуто 134 позови і претензії на суму 1208,392 тис. грн. 8 позовів передано до Тернопільського окружного адміністративного суду про вжиття заходів реагування.

Контроль за охороною та використанням вод та відтворенням водних ресурсів. Протягом 2018 року проведено 278 перевірок, складено 123 протоколи про адміністративні правопорушення. До адміністративної відповідальності притягнуто 89 осіб. Сума штрафів становить 15,150 тис. грн. Стягнуто 13,824 тис. грн. Пред'явлено 34 претензії на загальну суму 372,150 тис. грн., стягнуто 21 претензію і позовів на загальну суму 407,587 тис. грн., в тому числі по розстрочці ДВС за попередній період. До Тернопільського окружного адміністративного суду за №3-2/2263 від 20.06.2018р. подано адміністративний позов щодо визнання неправомірної бездіяльності Бережанської міської ради щодо здійснення заходів по недопущенню витікання рідких відходів з поворотного колодязя каналізаційного колектора. Ухвалою Тернопільського окружного адміністративного суду від 10.09.2018р. закрито провадження у справі у зв'язку із мировою угодою.

Контроль за охороною атмосферного повітря. Протягом 2018 року проведено 256 перевірок, складено 102 протоколи про адміністративні правопорушення, в тому числі 6 протоколів передано для розгляду у судові органи. До адміністративної відповідальності притягнуто 82 особи. Сума штрафів становить

19,647 тис.грн. Пред'явлено 34 претензію на загальну суму 232,586 тис. грн., стягнуто 33 претензій і позовів на загальну суму 190,910 тис. грн., в тому числі по розстрочці ДВС за попередній період. 4 квітня 2018 року направлено адміністративний позов до Тернопільського окружного адміністративного суду щодо застосування заходів реагування щодо ТзОВ «Кар'єр Новосілка» у вигляді тимчасової заборони експлуатації джерел викидів, які експлуатуються без дозволу на викиди. Ухвалою суду від 19 червня 2018 року закрито провадження у справі у зв'язку із мировою угодою.

Контроль за використанням і охороною земель. За звітній період проведено 221 перевірок у сфері земельних відносин. Складено 19 протоколів про адміністративні правопорушення. Притягнуто до адміністративної відповідальності 12 осіб на суму 8,98 тис. грн. За звітній період проведено 221 перевірок у сфері земельних відносин. Складено 19 протоколів про адміністративні правопорушення. Притягнуто до адміністративної відповідальності 12 осіб на суму 8,98 тис. грн. Стягнуто штрафів на суму 10,17 тис. грн. Пред'явлено 18 претензій на суму 815,289 тис. грн., стягнуто 8 претензій та позовів на загальну суму 42,583 тис. грн. сума розрахованих збитків становить 1619,272 тис.грн.

Під час обстеженням Козлівської селищної ради виявлено факт забруднення земельних ділянок відходами продуктів молочних (сироваткою). Проведено розрахунок збитків, заподіяних навколишньому природному середовищу внаслідок забруднення земельних ділянок на суму 803,983 тис. грн.

За зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) невстановленими особами на території Козлівської селищної ради в межах прибережної захисної смуги нараховано збитки на суму 11,8 тис. грн. У зв'язку із тим, що в даних порушеннях вбачаються ознаки злочину, передбаченого ст. ст. 239-2, 240 Кримінального Кодексу України, матеріали справи для вжиття заходів реагування надіслані до Головного управління національної поліції в Тернопільській області листом №1.1-2/4075 від 16.11.2018 року.

Контроль за поводженням з відходами. У звітному періоді проведено 376 перевірок. Складено 318 протоколів про

адміністративні правопорушення. Притягнуто до адміністративної відповідальності 232 особа на суму 76,052 тис. грн. Стягнуто штрафів на суму 77,907 тис. грн. Ухвалою Тернопільського окружного адміністративного суду від 28 березня 2018 року за №819/4/18 прийнято рішення про тимчасову заборону (зупинення) експлуатації сміттєзвалища побутових відходів у південно-західній стороні околиці міста Збараж на території Старозбараської сільської ради (Черніхівецької ОТГ) в районі відпрацьованого кар'єру вапняків «Скеля» (у разі не виконання у встановлений термін умов примирення зазначених в ухвалі). Ухвалою Тернопільського окружного адміністративного суду від 14 лютого 2018 року за №819/2002/17 прийнято рішення про тимчасову заборону (зупинення) експлуатації сміттєзвалища побутових відходів ДП «Техніка» у південно-східній частині м.Борщів (у разі не виконання у встановлений термін умов примирення зазначених в ухвалі).

Контроль за охороною, захистом, використанням рослинних ресурсів. Протягом звітнього періоду 2018 року проведено 56 перевірок, з яких 50 планових перевірок органів місцевого самоврядування у сфері охорони, захисту та використання зелених насаджень та 6 позапланових перевірок виконання приписів. Складено 48 протоколів про адміністративні правопорушення та притягнуто до адміністративної відповідальності 46 осіб на суму штрафів 19,125 тис.грн., з яких оплачено 16,575 тис.грн. Загальна сума розрахованих збитків становить 336,565 тис.грн., в тому числі невстановленими особами 186,630 тис.грн. Пред'явлено 29 претензій мешканцям Тернопільської області на суму 149,435 тис.грн., та оплачено 24 претензії на суму 84,118 тис. грн.

Отже, мешканці Тернопільської області повинні пам'ятати, що за порушення екологічного законодавства потрібно сплачувати штрафи. Тому, потрібно обережати природу і не завдавати їй шкоди.

Отже, провівши аналіз порушень екологічного законодавства, можна зробити висновок, що в Україні на сьогоднішній день кризовий екологічний стан. Це спричинено тим, що на сьогодні діють низькі штрафи за порушення

екологічного законодавства. Також це спричинено і надто низьким рівнем екологічної науки, освіти та виховання, що зумовило відповідно низький рівень екологічної культури та свідомості людини, особливо у ставленні до природи, та нездатність прогнозувати катастрофічні наслідки своєї негативної діяльності.

Зростання антропогенного тиску на довкілля, що тісно пов'язане з розвитком науки і техніки сприяє становленню цілого ряду теоретичних і практичних екологічних наук, однією з яких є природоохоронне інспектування, яке ґрунтується на функціональному підході в управлінні природними ресурсами, що передбачає в кінцевому підсумку формування цілісної системи державного управління в галузі використання, збереження та відтворення природних ресурсів.

Тому реалізація основних напрямів екологічної політики України вимагає постійного вдосконалення управління в галузі охорони довкілля. З цією метою визначено основні пріоритетні напрями екологічної політики держави, серед яких: розвиток екологічного законодавства, вдосконалення економічного механізму природокористування, створення ефективної системи державного і громадського контролю та моніторингу довкілля, формування нової екологічної свідомості та екологічної культури громадян держави тощо.

Екологічний стан в Тернопільській області фактично не відрізняється від екологічного стану України. Забруднення річок, вирубування лісів, самовільне захоплення земель, забруднення земель пестицидами, добривами та відходами. Це тільки частина екологічних проблем в Тернопільській області. Деякі з них існують роками, а то й десятки років. І контролюючі органи їх стараються ліквідувати, але дуже слабо. Численні протоколи, приписи, штрафи не впливають на порушників законодавства. Вони й далі скидають у річки та вивозять їх на стихійні звалища, попри те, що не мають права цього робити. У деяких випадках через неврегульованість законодавства, відповідні інспекції взагалі не мають впливу на злочинців від екології. Зокрема, це стосується незаконних кар'єрів.

Щодо земельних ресурсів, то Державна екологічна

інспекція у Тернопільській області контролює лише цінні землі, тобто природоохоронного призначення та водного фонду – прибережні захисні смуги. Але, по деяких позиціях видно, що кількість порушень зменшилася, як наприклад, з браконьєрством на річках. Та в більшості випадків цифри і суми накладених штрафів ні про що не говорять, адже проблема залишається невирішеною. Тож сміло можна сказати, що державні органи мало що самостійно роблять, і звітують про вирішення проблем, на які їм вказали саме громадські активісти.

Література:

1. Статистичні та звітні матеріали Державної екологічної інспекції в Тернопільській області.
2. Каплун І.Г Сільськогосподарське природокористування / І.Г. Каплун // Природокористування. Навчальний посібник.– Тернопіль: Редакц.- видавн. відділ ТНПУ, 2015 – С. 125-150.
3. Тернопільщина: цілі і потенціал сталого природокористування / [Царик Л.П., Стецько Н.П., Каплун І.Г., Новицька С.Р. та ін] – Тернопіль: Тайп, 2016. – 498 с.
4. Царик Л.П., Федунік Б.Я., Мариняк Я.О., Заставецька О.В., Основи екологічних знань. –Тернопіль, 1995.
5. Царик Л.П. Еколого-географічний аналіз і оцінювання території: теорія та практика / Л.П. Царик. - Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2006. - 256 с.

Вовк В., студент

Науковий керівник: к.б.н., доцент Лісова Н.О.

**ЕКОЛОГО-ГЕОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА
БРОДІВСЬКОГО РАЙОНУ**

Зміни у довкіллі відбуваються під впливом природних і зумовлених діяльністю людини антропогенних факторів. Пізнання цих змін неможливе без виокремлення антропогенних процесів на фоні природних, для чого і організують спеціальні спостереження за різноманітними параметрами біосфери, які змінюються внаслідок людської діяльності.

Екологічні проблеми займають першочергове місце в житті сучасного людського суспільства. Інтенсивне і нерациональне